

بررسی چالش ها و راهکارها موجود در رابطه با پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالاهای سلامت محور

Investigating Challenges and Strategies for Preventing and Combating Health-centric Trafficking

Samaneh Rouhi, Medical Microbiology Research Center, Qazvin University of Medical Sciences, Qazvin, Iran

Email: roohi.samaneh@yahoo.com

Abstract

Health-based trafficking has devastating effects on consumer health. The purpose of this article is to conduct a comprehensive review of studies on the harmful effects of trafficking-centered health products on human health and to gain a deep understanding of this concept. In this review study, valid internal) Iranian (and foreign databases including :Magiran, IranMedex, and Scientific Information Databank) SID, (Iranian sites, Food and Drug Administration and external databases including: Google scholar and PubMed were used.

The results showed that trafficking of health-oriented goods is one of the major problems in the community health system and serious confrontation with trafficking of health-oriented goods is of great importance for improving the health status of the community. In the meantime, adequate monitoring of prices, quality and service delivery, advertising and information, social culture and information on the effects of trafficking in health-oriented goods, protection of health-oriented products production, and oversight by government Food and medicine agencies and organizations is important..

چکیده

قاچاق کالاهای سلامت محور تأثیرات مخربی بر سلامت مصرف کننده دارند. هدف این مقاله، مرور جامع مطالعات در رابطه با آثار زیانبار محصولات سلامت محور قاچاق در سلامت انسان و رسیدن به درک عمیق این مفهوم است. در این مطالعه مروری، از پایگاه های معتبر اطلاع رسانی داخلی (ایرانی) و خارجی شامل: Magiran, IranMedex, Scientific Information Databank (SID), سایت ها ایرانی، سایت معاونت غذا و دارو و پایگاه های خارجی شامل: Google scholar و PubMed استفاده شد. نتایج نشان داد که؛ قاچاق کالاهای سلامت محور از جمله معضلات مهم در سیستم سلامت جامعه به شمار می آید و مقابله جدی با قاچاق کالاهای سلامت محور از اهمیت بالایی برای بهبود وضعیت سلامت جامعه برخوردار است. در این میان نظارت کافی بر قیمت ها، کیفیت و ارائه خدمات، تبلیغات و اطلاع رسانی، فرهنگ سازی اجتماعی و اطلاع رسانی در مورد اثرات سو مصرف کالاهای سلامت محور قاچاق، حمایت از تولیدات محصولات سلامت محور داخل و نظارت سازمان های دولتی و به خصوص سازمان غذا و دارو بر این امر مهم است.

پیشگفتار

هر کشوری در جهان دارای خطوط مرزی است. خطوط مرزی نشانه تفکیک کشورهای مجاور و همسایه بوده و دولت ها را از نظر سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی از هم جدا می سازند. ایران نیز مانند سایر کشورها از خطوط مرزی برخوردار بوده که به صورت آبی و خشکی قابل مشاهده است. طول خطوط مرزی ایران بطور کلی ۸۷۳۱ کیلومتر بوده که هر دونوع خشکی و آبی را شامل می شود. از این بین، ۲۷۰۰ کیلومتر

مربوط به مرزهای دریایی (خلیج فارس، دریای عمان و دریای خزر)، ۱۸۳۰ کیلومتر مرز رودخانه ای، مرز خشکی ۴۱۱۳ کیلومتر و مرز باتلاقی حدود ۸۸ کیلومتر است (۱، ۲). مناطق مرزی ایران در دوران پیش از انقلاب به علت توسعه یک سویه و نامتوازن و نابرابری های فضایی، اجتماعی و اقتصادی و در دوران پس از انقلاب نیز دارای چالش هایی بوده که دولت ها همواره در پی حل این مشکلات بوده اند. رفع محرومیت از مناطق کمتر توسعه یافته از مهم ترین برنامه های اساسی دولت های پس از انقلاب بوده و در این زمینه نیز برنامه های مهم و اساسی اجرا شده است. اما با وجود تمامی تلاش ها، هم اکنون نیز نواحی مرزی به دلایلی چون دوری از مرکز، انزوای جغرافیایی و توسعه نیافتگی، تفاوت های آشکاری از نظر برخورداری از رفاه و توسعه با سایر بخش های کشور دارد (۳، ۴). با توجه به مطالب گفته شده و اهمیتی که امرارومعاش در پیشبرد زندگی انسان ها دارد، جهت بهبود شرایط اقتصادی به خصوص در مناطق مرزنشین، افراد به قاچاق کالا روآورده و قاچاق را یکی از راه های امرار و معاش و کسب در آمد به حساب می آورند (۵، ۶). اما امروزه قاچاق کالا و ارز صدمات فراوانی بر اقتصاد کشور داشته و علت مشکلاتی نظیر کاهش تولیدات داخلی، افزایش بیکاری و آثار ناشی از آن، کاهش سرمایه گذاری های مولد، کاهش درآمدهای عمومی دولت، گسترش بحران های اجتماعی و در نهایت به خطر افتادن امنیت ملی کشور است (۷، ۸). ازجمله موادی که به صورت قاچاقی وارد کشور می شود می توان به انواع مواد سوختی، لوازم و وسایل خانگی و کاری اشاره کرد. دراین میان، قاچاق کالاهای سلامت محور مانند دارو، مواد

خوراکی و آشامیدنی، فرآورده های آرایشی و بهداشتی، تجهیزات و ملزومات پزشکی نیز جزو آن بوده که علاوه بر مشکلات نام برده، تأثیرات بسیار منفی و قابل توجه و حتی جبران ناپذیر بر سلامت مصرف کننده نیز دارد. در این راستا مقابله با قاچاق کالاهای مرتبط با سلامت بسیار با اهمیت بوده و به جرات می توان گفت از اولویت ویژه ای برخوردار است (۹، ۱۰، ۵). مطالعات مختلف روی قاچاق و اثرات ناشی از آن در ایران انجام گرفته است:

بیانی و باباپور طی یک مطالعه در ایران در سال ۱۳۹۰ به این نتیجه رسیدند که قاچاق کالا یکی از راه های ضربه به اقتصاد و ورود ابرازهای تهاجم فرهنگی به داخل ایران است و گستردگی مرزها و مشکلات مختلف در مرزها، مقابله با این پدیده را دشوارتر ساخته است (۱۱). در تحقیق دیگر برومند و شریف کاظمی در ایران در سال ۱۳۹۵ گزارش دادند که مسائلی چون فقر، نبود امکانات، ناامنی در مرزها و عدم نظارت کافی در گمرک ها و مناقشات داخلی در عراق و نبود همکاری با ایران از جمله علل های قاچاق می تواند باشد (۱۲). همچنین ایزدی و همکاران در سال ۱۳۹۵ نشان دادند که مقابله جدی با قاچاق کالاهای مرتبط با سلامت از اهمیت بالایی برای بهبود وضعیت سلامت جامعه برخوردار است (۹).

با توجه به اینکه افراد سالم در جامعه باعث پویایی و رشد اقتصاد کشور می شوند و در جهان در اجرای توسعه پایدار بر محور "انسان سالم" تاکید می شود، اهمیت محصولات سلامت محور در سلامت و اقتصاد بسیار مهم و قابل توجه است. مطالعه حاضر به بررسی قاچاق کالاهای مرتبط با بهداشت و سلامت، عوامل موثر بر این پدیده و همچنین راه های کاهش آن پرداخته است.

روش کار

هدف این مقاله، مرور جامع مطالعات در رابطه با آثار زیان بار محصولات سلامت محور قاچاق در سلامت انسان و رسیدن به درک عمیق این مفهوم است که در تیر ماه ۱۳۹۶ انجام شد. در این مطالعه مروری، از پایگاه های معتبر اطلاع رسانی داخلی (ایرانی) و خارجی جهت دریافت مقالات استفاده شد. پایگاه های ایرانی شامل:

SID, Magiran, IranMedex, Databank Information Scientific, سایت ها ایرانی، سایت معاونت غذا و دارو و پایگاه های خارجی شامل: PubMed و scholar Google استفاده شد. به منظور جستجو و انتخاب مقالات مرتبط از لغات کلیدی زیر استفاده شد: قاچاق، قاچاق مرزی، مبارزه با قاچاق، کالای سلامت محور، قاچاق کالای سلامت محور و راه های پیشگیری از قاچاق.

مقاله های بالقوه و مطالب مناسب و مرتبط به صورت مستقل از نظر شباهت هر مقاله ارزیابی شده و داده های کیفی استخراج شده مورد بررسی و یادداشت قرار گرفت. مقاله های نامناسب و غیر مرتبط کنار گذاشته و بررسی نشدند. اطلاعات زیر جهت منبع دهی از مقاله ها استخراج شدند: نام نویسنده ها، تاریخ چاپ، عنوان مقاله، نام مجله یا کتاب، شماره چاپ، صفحه، نام سایت و تاریخ انتشار مطلب. معیارهای ورود مقالات عبارتند بودند از: کلیه مطالعات تحقیقی و پژوهشی به صوت تمام متن و مطالعات مروری به صورت تمام متن و معیارهای خروج عبارت بودند از: خلاصه مقالات ارائه شده در کنگره، مطالعاتی که چکیده و متن کامل آن در دسترس نبود، مطالعاتی که مکان مطالعه نامعلوم باشد و مطالعاتی که اطلاعات را به روشنی بیان نمی کردند (۱۳).

یافته ها

قاچاق و عوامل موثر بر آن:

قاچاق، تخلفی گمرکی است که شامل جابه جایی کالا در طول مرزهای گمرکی به روشی مخفیانه است، به طوری که از نظارت گمرکی خارج می شود. این لغت از کلمه ترکی قاچماق منشا گرفته و به معنای ربوده یا برده نیز است. به طور کلی عوامل متعدد علت روی آوردن قاچاقچیان به قاچاق و ورود کالا به صورت غیر قانونی است. بی گمان عامل نیاز، ریشه اصلی قاچاق است که بیشتر مرزنشینانی که دارای شرایط اقتصادی ضعیف هستند برای امرار معاش

به کار قاچاق روی می آورند. عامل مهم دیگر این پدیده افزون خواهی و آزمندی دسته ای دیگر است که قاچاقچیان سطوح پایین تر در خدمت آن ها قرار دارند و نه نیاز (۱). در شکل گیری قاچاق در افراد عوامل متعدد مانند تمایل به کسب درآمد بیشتر در زمان کمتر، روحیه خطرپذیری بالا، رفاه فردی و اجتماعی پایین، تحصیلات پایین، داشتن سابقه قضائی، مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی و ناآگاهی مردم نقش دارند (۹).

از مهم ترین عواملی که علت شکل گیری قاچاق در ایران شده است می توان به عوامل زیر اشاره کرد: گسترش زیاد مرزهای ایران و کشورهای همسایه و برخی ناهماهنگی ها در نظارت بر این مرزها، امکان قاچاق از همه نواحی مرزی، رشد و توسعه نامتوازن در مناطق مختلف کشور و بالا بودن نرخ بیکاری و فقر در مناطق مرزی، سودآوری قاچاق کالا در ایران، همجواری با کشورهای بی ثبات و اقتصاد نامتعادل این کشورها و اشتراکات قومیت های ساکن در دو سوی مرز (۱۴، ۶، ۱). همچنین کیفیت نامناسب تولیدات داخلی، کمبود کالا در کشور، فراهم بودن فضای مناسب قاچاق در کشورهای همسایه، کمبود امکانات تولید، حاکمیت فرهنگ دلالی و تبعیضات نامناسب، شرایطی را فراهم کرده که قاچاق کالا به عنوان راه تامین معاش و نسبت به سایر راه ها از موفقیت بیشتری برخوردار باشد (۹).

کالای سلامت محور:

محصولات و کالاهای سلامت محور شامل دارو و فراورده های طبیعی گیاهی و سنتی، غذا، آرایشی و بهداشتی، مکمل های غذایی و تجهیزات و ملزومات پزشکی است که در راه تامین نیاز های سلامت جامعه کاربرد و مصرف دارند. علاوه بر جنبه سلامت، این کالاها بر اقتصاد نیز تاثیر دارند (۹، ۱۴).

علل قاچاق کالای سلامت محور و راه هکارهای مبارزه

با آن:

علاوه بر عوامل گفته شده که به طور کلی در قاچاق مواد مختلف نقش دارند، نقش عوامل اختصاصی در قاچاق کالاهای سلامت محور غیر قابل چشم پوشی است. از مهم ترین عوامل اختصاصی در قاچاق کالاهای سلامت محور می توان به موارد ذیل اشاره نمود:

* قیمت

مهمترین دلیل قاچاق کالاهای سلامت محور، وجود اختلاف بین قیمت ها در بازار داخلی و بازارهای خارجی به ویژه کشورهای همسایه است. به طور مثال قیمت دارو در ایران یک پنجم کشورهای اطراف و یک دهم تا یک پانزدهم کشورهای اروپایی و حتی یک بیستم در مقایسه با کشورهای آمریکایی است. این اختلاف قیمت حتی ممکن است موجب قاچاق دارو از داخل به خارج شود. موارد اینچنینی به صورت برعکس نیز وجود داشته و در مورد سایر کالاها نیز ممکن است صدق کند. گران شدن کالاهای سلامت محور در داخل نیز ممکن است موجب گرایش افراد به تهیه کالاهای این چنینی با قیمت ارزان تر شود (۱۵). بنابراین خروج و ورود بی رویه و بی قانون منابع ارزی، ورود کالاهایی که ممکن

است قیمت کمتر نسبت به بازار داخلی داشته باشند، نرخ بالای تعرفه و تفاوت زیاد بازار داخلی و بین المللی دلیل گرایش اقشار به مصرف این کالاها شده است و سرمایه ها نیز بالطبع به طرف کارهای واسطه گری و دلالتی گرایش پیدا می کنند که کاری سوآور است. از طرفی طولانی

بودن و هزینه بر بودن

واردات قانونی، خود یکی از دلایل دلالتی گرایی و واسطه گری و روی آوردن به این افراد است (۱). بنابراین استفاده از موقعیت اقتصادی و همکاری با کشورهای همسایه، جهت گسترش مبادله های اقتصادی تجاری رسمی و با برنامه ریزی مناسب برای جلوگیری از ورود کالاهای بدون مجوز، گسترش سرمایه گذاری در منطقه با استفاده از نیروهای متخصص و بومی در جهت توسعه ی اقتصادی، شفاف سازی قیمت ها و هدفمند کردن قیمت ها به منظور کاهش اختلاف قیمت کالا با بیرون از

مرزها و ایجاد تعادل بین خدمات دریافت شده و هزینه پرداخت شده توسط مشتری و تعیین قیمت ها به صورت منطقی و منصفانه و ثبات قیمت کالاهای یارانه ای، می تواند از جمله راهکارهای حل مشکل قیمت باشد که یکی از عوامل قاچاق کالاهای سلامت محور می باشد (۵، ۹، ۱۶).

* کیفیت و ارائه خدمات

از جمله موارد دیگر که نقش بسزایی در مصرف کالاهای قاچاق سلامت محور دارد؛ کیفیت بهتر شماری از فرآورده های سلامت محور وارد شده از کشورهای خارجی نسبت به محصولات مشابه ایرانی است که تقاضای موثر جهت جذب کالاهای خارجی قاچاق را در کشور ایجاد می کند (۱۷، ۱۸). بنابراین مشکلات ساختاری بخش تولید محصولات مرتبط با نظام سلامت که

منجر به تولید کالا با کیفیت پایین و قیمت بالا شده است می بایست مورد توجه قرار گیرد (۹).

از راهکارهای مبارزه با این چالش، ایجاد مزیت رقابتی در شرکت های تولید کننده محصولات بهداشتی داخلی، افزایش ارزش درک شده، کیفیت درک شده و رضایت مشتری است. از این روابط بین ارزش درک شده، کیفیت درک شده، رضایت مشتری و قصد

خرید مجدد می بایست مورد بررسی قرار گیرد. سازمان ها و شرکت های تولیدی، جهت دستیابی به مشتریانی راضی و کالاهایی با کیفیت می بایست بازار ها و علل کیفیت پایین محصولات را در مقایسه با محصولات خارجی بررسی کرده و با قرار دادن معیارهای خرید و دقت بیشتر در تامین کالاها و توسعه زیربنای مناسب و همچنین رعایت استانداردهای جهانی و اولیه تولید کالا تاکید نمایند تا بتوانند با ارائه محصولات و خدمات مناسب، نیازهای مشتری را تامین کنند، به گونه ای که کیفیت کالاهای موجود در فروشگاه ها بهینه شود. در

این صورت کیفیت کالاهای داخلی به مشتری ثابت شده و مسلماً از خرید لوازم خارجی دست می‌کشد (۹، ۱۶).

***تبلیغات و اطلاع رسانی**

نقش تبلیغات رسانه ای در مورد انواع لوازم آرایشی، دارویی، غذایی، مکمل های غذایی و ... در این میان بسیار قابل توجه است. مارک های خارجی همراه با تبلیغات گسترده در میان مردم طرفداران بسیاری داشته و در بسیاری از موارد با توجه به قیمت های مناسبی که دارند خواهان و مصرف کننده های بسیاری را به دنبال دارند (۳۰). در پی این تبلیغ های گسترده رسانه های خارجی به جهت به فروش رساندن محصولات خود، عدم وجود مدیریت اجرایی قوی و مستقل برای ترویج مصرف داخلی و پیش گیری از رواج مصرف کالای خارجی در کشور ما قابل ملاحظه است که این خود یکی از دلایل مهم جهت روی آوردن مصرف کننده ایرانی به اقلام خارجی است (۲۰، ۱۹). اطلاع رسانی مناسب و مفید به وسیله ابزار و رسانه های الکترونیکی و جمعی به شهروندان برای انجام خدمات و معرفی کالاهای سلامت محور داخلی و مزیت های استفاده از آن ها نسبت به کالاهای خارجی، نقش بسیار موثر در حذف یا کاهش قاچاق ارقام خارجی به ایران دارد (۸).

*** فرهنگ سازی اجتماعی و اطلاع رسانی در مورد اثرات سو مصرف کالاهای سلامت محور قاچاق**

فرهنگ سازی نیاز به پیش زمینه های اقتصادی و اجتماعی است. زمینه سازی ها هم در هر منطقه هم نیاز به آشنایی به ویژه گی های قومی اقتصادی و اجتماعی آن منطقه است. بهر روی با وجود تلاش های زیادی که تا به حال جهت جلوگیری از عمل قاچاق توسط قاچاقچیان صورت گرفته است، تأثیرات محیط اجتماعی، نظام سیاسی، وضعیت اقتصادی و معیشتی یک منطقه خاص سبب روی آوردن به این امر می شود و دوم انگیزه مصرف کالاهای خارجی در ایرانیان است که می بایست ریشه یابی و حل شود (۸). در ابتدا ذکر این نکته ضروری است که نهی عملی به عنوان یک جرم، تعیین مجازات و به کیفر رساندن مرتکب قاچاق نمی تواند تنها راه یا بهترین و آخرین راه پیشگیری از ارتکاب آن باشد (۹). از طرفی سالانه بخش بزرگی از سرمایه مادی، فکری و از همه مهمتر سرمایه انسانی (شهادی نیروی انتظامی)

صرف مبارزه با قاچاق می شود. بنابراین شناخت عوامل مؤثر در روی آوردن به شغل قاچاق، کنترل ناهنجاری ها از طریق به وجود آوردن انگیزه های مناسب اقتصادی-اجتماعی و فراهم کردن زمینه های روانی اجتناب از قاچاق از مهم ترین و کارآمد ترین راهکارهای جلوگیری از این امر است (۱۹). مداخله اجتماعی عمومی مانند مداخله در محیط های فرهنگی، اقتصادی و سیاسی که نسبت به همه افراد مشترک است و تأثیرگذاری بر محیط اجتماعی شخصی که خاص خود فرد است مانند تدابیر و روش های آموزشی، فرهنگی، اقتصادی و اجتماعی توسط دولت، نهادها و سازمان های غیردولتی و مردمی در زمینه سالم سازی محیط اجتماعی و محیط فیزیکی برای حذف یا کاهش عوامل اجتماعی وقوع جرم قاچاق بسیار موثر و قابل توجه است. بنابراین شناساندن اثرات سو این امر و شناساندن رفتارهای ارزشمند انسانی، شناساندن و آموزش این مسئله که گرایش به مادیات و ثروت و دارایی زمینه رفتارهای ناهنجار و غیر قانونی می شود و توجه بیشتر به موازین اخلاقی و قانونی از طریق مداخلات و برنامه ریزی های موثر اجتماعی به افراد به خصوص در مناطق مرز نشین که قاچاق بیشتر صورت می گیرد بسیار مهم و قابل توجه است (۲۲، ۲۱). از طرف دیگر، عامل بعدی دوم تمایل به مصرف کالاهای خارجی در ایرانیان است. این امر نیز همانند مورد اول نیاز به مداخلات اجتماعی دارد. از طرفی دولت به خصوص سازمان غذا و دارو نیز برای کمک به توسعه و رشد اقتصادی و صنعتی کشور می بایست از طریق فرهنگی، معرفی کالاهای سلامت محور داخلی با تبلیغات متناسب و هوشمندانه و آموزش مزیت های مصرف کالاهای داخلی و یا کالاهای معتبر همراه با برچسب های معتبر مصرف، خرید و حتی فعل قاچاق را در سطح کشور کاهش دهد (۲۰). به طور مثال بسیاری از داورها و مواد آرایشی، مکمل های غذایی و مواد غذایی قاچاق فاقد مواد موثره و بعضی از آن نیز موثر است. ولی شرایط نگهداری و حمل و نقل و یا گذشتن تاریخ مصرف، این دسته از مواد را خطرناک کرده است و به سلامت عمومی جامعه صدمه می زند و حتی مصرف آن علت مرگ بیماران نیز خواهد شد (۲۴، ۲۳، ۹). تبلیغات و فرهنگ سازی مثبت از طریق انتشار کتب، مجله ها، جزوه ها و نشریات و تولید برنامه های رادیو و تلویزیونی، زیرنویس، تیزر، انیمیشن، فیلم و سریال، گزارش مستند با کمک صدا و سیما، وزارت

فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، ناشران دولتی، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، آموزش و پرورش نقش بسزا در فرهنگ سازی اجتماعی و اطلاع رسانی در مورد اثرات سو مصرف کالاهای سلامت محور قاچاق دارد (۲۰).

حمایت از فرآورده های سلامت محور ساخت داخل

هم چنان در بالا اشاره شد، قاچاق کالا با توجه به شرایط خاص کشور در بعضی از مناطق اتفاق می افتد. حمایت از تولیدات داخلی و اشتغال زایی یکی از مهم ترین گام ها در کنترل و پیشگیری از روی آوردن افراد به قاچاق است (۹). پرکردن خلا های اقتصادی در رابطه با کالاهای بهداشتی و مرتبط با سلامت، نظارت بر هزینه های مرتبط با گمرکی و سایر و واردات کالای خارجی، از بین بردن اختلاف قیمت کالاهای ساخت داخل و خارج، اختصاص بودجه لازم به تولید کنندگان داخلی محصولات سلامت محور و در دسترس قرار دادن مواد اولیه جهت ساخت و تولید این محصولات، استفاده از سرمایه های اجتماعی منطقه جهت ایجاد فرهنگ قانون گرایی در راستای توسعه ی اقتصادی داخل کشور، مثال هایی جهت حمایت از تولیدات داخلی است (۲۲).

نظارت سازمان های دولتی و سازمان غذا و دارو

به علت خواهان بیشتر کالاهای سلامت محور، قاچاق کالاهای سلامت محور به صورت بسیار سازمان یافته تر از سایر کالاها، هدف دار و هوشمندانه انجام می شود. به طوری که این سری از مواد و کالا روی دست قاچاقچیان نمی ماند و آنها خیلی زود، جنس ها را به فروش می رسانند (۹). نظارت دقیق و ایجاد هماهنگی های لازم در مرزها با توجه به گستردگی این مرزها و ناپایداری و عدم ثبات منطقه امری بسیار ضروری است. زیرا فعالیت باندهای قاچاق؛ امنیت منطقه و زندگی مردم عادی را نیز ناهنجار می کند. طرفی ساکنان نواحی و شهرهای مرزی در خط مقدم ورود و صدور کالاهای قاچاق و در صف اول تأثیرپذیری از این پدیده قرار دارند، بنابراین تشویق آنها به همکاری با سازمان های دولتی جهت جلوگیری از قاچاق و اشاعه آن امری مهم است (۵). همچنین همکاری سازمان های دولتی از جمله نیروی انتظامی، گمرک، سازمان دولتی مرتبط با مواد مورد قاچاق قرار داده شده و در این میان سازمان غذا

و دارو جهت پیشگیری از قاچاق مواد و کالاهای سلامت محور بسیار مهم و درخور توجه است (۲۵، ۱۹، ۹). وظیفه اصلی سازمان غذا و دارو نظارت بر کالاهای سلامت محور و مسائل مرتبط با آن به منظور اطمینان از کیفیت و ایمنی و سلامت محصول مطابق با معیارهای ملی مصوب و ضوابط جاری وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است (۱۴). در این باره نظارت بر سلامت مردم در رابطه با مصرف فرآورده های آرایشی و بهداشتی و **مواد غذایی** نیز بر عهده این سازمان است. جلوگیری از قاچاق با نظارت و پیگرد قانونی جعل آرم وزارت بهداشت روی لوازم بهداشتی و آرایشی و نظارت و کنترل این امر با کمک مراکز مرتبط، تولید، کنترل و صدور مجوزهای بهداشتی محصولات غذایی و آشامیدنی، آرایش و بهداشتی تولید داخل و وارداتی از جمله دیگر مسئولیت های مرتبط با سازمان غذا و دارو است. از طرفی این سازمان با همکاری پلیس نیروی انتظامی، اصناف مرتبط و گمرکات ایران کنترل و جلوگیری از تقلب و قاچاق در لوازم آرایشی و بهداشتی، تجهیزات پزشکی و داروها را بر عهده دارد (۲۶-۲۸).

از جمله راهکارهایی که این سازمان جهت کنترل و جلوگیری از قاچاق کالاهای سلامت محور انجام داده است می توان به موارد زیر اشاره کرد: بررسی کالاهای قاچاق شده و شناسایی آنها، تأییدیه کمیته فنی جهت ثبت و ورود کالاهای سلامت محور، حمایت از تولیدات داخلی، پژوهش های آمار و اطلاعات مرتبط با قاچاق کالاهای سلامت محور، قیمت گذاری مناسب مواد مرتبط با سلامت، ایجاد سامانه TTSA جهت شناسایی کالاهای قاچاق و تقلبی و پورتال سازمان غذا به صورت آنلاین جهت ثبت سفارش، کنترل قیمت تجهیزات پزشکی، نظارت بر فرآورده های تولیدی و صدور پروانه ساخت، برگزاری نمایشگاه ها، همایش ها و کارگاه های آموزشی مرتبط با قاچاق کالاهای سلامت محور و اطلاع رسانی، همکاری بیشتر با سازمان های مرتبط جهت شناسایی مراکز و فروشگاه های تولید و عرضه ی قاچاق کالا (۳۰، ۲۹).

نتیجه گیری:

با توجه به مطالب گفته شده که گوشه ای از بررسی چالش ها و راهکارها موجود در رابطه با پیشگیری و مبارزه با قاچاق کالاهای سلامت محور را نشان داد، می توان نتیجه گرفت که قاچاق کالاهای سلامت محور از جمله چالش های بزرگ در سیستم سلامت جامعه به شمار می آید. مقابله

جدی با قاچاق کالاهای سلامت محور از اهمیت بالایی برای بهبود وضعیت سلامت جامعه برخوردار است. ضمن شناسایی علل موثر بر قاچاق کالاهای سلامت محور تمامی مقامات و همچنین مردم ایران می بایست دست به دست هم داده تا با همکاری یکدیگر این مشکل مهم را ریشه یابی و ریشه کنی کنند. در این میان از جمله علل موثری که می بایست به آن توجه بیشتری داشت شامل نظارت کافی بر قیمت ها، کیفیت و ارائه خدمات، تبلیغات و اطلاع رسانی، فرهنگ سازی اجتماعی و اطلاع رسانی در مورد اثرات سوء مصرف کالاهای سلامت محور قاچاق، پشتیبانی از فرآورده های سلامت محور ساخت داخل و نظارت سازمان های دولتی و به خصوص سازمان غذا و دارو بر این امر مهم است که در این بین نقش سازمان غذا و دارو بسیار قابل توجه است. ارائه راهکارهای موثر و مفید با حمایت این سازمان و همچنین با همکاری سازمان مرتبط و مردم نقش به سزا در از بین بردن و حذف قاچاق کالاهای سلامت محور دارد.

پیشنهادهای:

در پایان پیشنهادهای برای اطلاع رسانی و کاهش جرائم مربوط به قاچاق کالاهای سلامت محور توصیه می شود:

- ✓ برنامه ریزی دولت در اعطای هزینه های عمومی و یارانه به کالاهای سلامت محور
- ✓ برنامه ریزی در توسعه موزون اقتصادی در نواحی مختلف مرزی ایران
- ✓ بهره برداری از منابع و نیروهای داخلی کاری جهت تولید انواع کالاهای سلامت محور داخلی با کیفیت
- ✓ جذب نیروهای متخصص پژوهشگر و جوان داخلی جهت ارایه ایده های برتر در رابطه ساخت و تولید کالاهای مرتبط با سلامت
- ✓ نظارت بیشتر سازمان غذاودارو بر بازارچه های مرزی محل فروش کالاهای سلامت محور، بر مراکز عرضه تجهیزات پزشکی،
- ✓ گسترش داد و ستد های اقتصادی با کشورهای دیگر جهت واردات و صادرات کالاهای سلامت محور
- ✓ برنامه ریزی کارآمد با کمترین اتلاف وقت جهت ورود و خروج قانونی کالاهای سلامت محور
- ✓ گسترش فعالیت های کشاورزی و کارخانجات تولید دارو داروهای گیاهی و شیمیایی

- ✓ ایجاد فرهنگ استفاده از کالاهای داخلی و قانون گرایی در مردم و ممنوعیت خرید از کالاهای بهداشتی غیر اساسی خارجی بدون معادل داخلی
- ✓ تشکیل انجمن های حمایت از مصرف کنندگان داخلی کالاهای سلامت محور داخلی و تقویت اتحادیه ها و اصناف مرتبط با تجهیزات پزشکی
- ✓ آموزش وسیع همگانی در تمامی کشور جهت تشریح زیان های استفاده از کالاهای قاچاق بهداشتی و چگونگی تشخیص کالاهای قاچاق از غیر قاچاق
- ✓ فعال کردن هر چه بیشتر بخش های خصوصی و تولید داخلی همراه با استفاده از نیروهای جوان و کارآمد
- ✓ حداقل رساندن سود کالاهای سلامت محور و عضویت در سازمان تجارت جهانی در رابطه با کالاهای بهداشتی
- ✓ مبارزه با باندهای کلان قاچاق و دوری از برخورد قهرآمیز و شدید با مردم محلی و فقیری که از روی ناچاری و بیکاری به خرده قاچاق می آورند
- ✓ تقویت قوانین مجریان، مراجع و نهادهای نظارتی و بررسی و ارزیابی موثر و پی در پی ورود کالاهای قاچاق سلامت محور
- ✓ گسترش پژوهش در زمینه های اجتماعی و اقتصادی گسترش قاچاق کالاهای سلامت محور و اثرات آن بر جامعه و امنیت ملی و پیامدهای آن
- ✓ نظارت های دقیق تر و حمایت مالی و قانونی از بازرسان بهداشت و ارتقای سطح اخلاقی کارکنان
- ✓ ایجاد سیاست های جدید و کارآمدتر توسط نیروهای محافظ مرزها و تدوین قوانین برخوردی محکم تر با قاچاقچیان کالاهای سلامت محور
- ✓ نظرات روحانیون برای حرام دانستن کالاهای قاچاق
- ✓ ایجاد قوانین عرضه محصولات سلامت محور توسط کسب و کارهای اینترنتی

منابع:

- ۱- خضر زاده ا، سلیمانی م، رضویان م. بررسی قاچاق کالا از مرز دریایی جنوب ایران. نشریه تحقیقات کاربری علوم جغرافیایی ایران. ۱۳۸۹؛ ۱۸ (۱۵): ۶۷-۷۴.
- ۲- افشردی م ح. بررسی میزان مطابقت و تفاوت های قانون مناطق دریائی جمهوری اسلامی ایران در خلیج فارس و دریای عمان (۱۳۷۲) با کنوانسیون حقوق دریاها (۱۹۸۲ م). پژوهشهای جغرافیائی. ۱۳۸۶؛ ۳۹ (۵۶): ۱۶۰-۱۴۱.

رابطه بین ارزش درک شده، کیفیت درک شده، رضایت مشتری و قصد خرید مجدد در فروشگاه های زنجیره ای تهران. مدیریت بازرگانی. ۱۳۹۱؛ ۴ (۱۱): ۵۵-۷۰.

17-Tung Lai Lai .Service Quality and Perceived Value's Impact on Satisfaction ,Intention and Usage of Short Message Service .Information Systems Frontiers.353-368 : (4) 6 ;2004 .

18-Yang Z ,Peterson RT .Customer perceived value ,satisfaction, and loyalty ;the role of switching costs .Psychology and Marketing. 822-799 : (10)21 ;2004

۱۹-مستجابی سرهنگی ح، صادقی م. قاجاق کالا در مرزهای دریایی استان هرمزگان و تأثیر آن در امنیت منطقه. فصلنامه انتظام اجتماعی. ۱۳۹۳؛ ۱(۶): ۱۰۳-۱۲۴.

۲۰- آقایی بجستانی ف، مرادی حقیقی م. حمایت از تولید ملی و پیشگیری از قاچاق کالا. فصل نامه دانش انتظامی سمنان. ۱۳۹۱؛ ۲(۶): ۸۶-۶۷.

۲۱-هزارجریبی ج، مهدی ترکمان م، مرادی غ ر. عوامل مؤثر بر گرایش نوجوانان و جوانان پسر شهرستان کرج به مصرف مواد مخدر. فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی. ۱۳۸۹؛ ۵ (۲): ۳۳۹-۳۲۲.

۲۲- سمیه فتعلی س، میر غضنفری س م، حاجی آخوندی ع. چگونگی حمایت های دولتی و قانونی درمورد طب ایرانی. پژوهدا. ۱۳۸۹؛ ۴(۱۴): ۵۸-۵۴.

23-Witten LH ,Frank E ,Hall MA .Han J ,Kamber M .Data Mining :Concepts and Techniques .Burlington3 .rd Edition ;Morgan Kaufmann Publisher.2010 .

24-Khenfyr H .Introduction to the Land Use Planning and its Application in Iran .Journal of Land Use Planning.5-26:(2) 2 ;2010 .

۲۵- <http://www.fda.gov.ir> سازمان غذا و دارو. غذا و آشامیدنی. ۲۶-۲۰۱۴-۰۵.

۲۶- <https://fa.wikipedia.org/wiki> سازمان غذا و دارو.

۲۷- کهنه پوشی س ه، جلالیان ح. تأثیر قاچاق کالا بر اقتصاد روستاهای مرزی مورد: بخش خاو و میرآباد شهرستان مریوان. جغرافیا و توسعه. ۱۳۹۲؛ ۱۱ (۳۲): ۷۴-۶۱.

۲۸-پژوهان ج، مداح م. بررسی اقتصادی قاچاق در ایران. پژوهشنامه اقتصادی. ۱۳۸۵؛ ۱(۶): ۷۰-۴۳.

۲۹- حسن ن. قیمت تجهیزات پزشکی کنترل شد، بیست و سومین همایش سراسری مدیران تجهیزات پزشکی دانشگاه های علوم پزشکی کشور. مهندسی پزشکی. ۱۳۹۵؛ ۱۸۵ (۱۸۵): ۲۶-۲۴.

۳۰- <http://www.muk.ac.ir/Muk/News/Body.aspx?NewsID=۸۲۸۱>

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کردستان. ۲۲ خرداد ۱۳۹۶.

۳-اصلائی اسلمرز ع، سعید دیندارلو س، اصلائی اسلمرز ا. بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر گرایش مرزنشینان بانه ای به قاچاق کالا (زمینه ها و راه کارها). فصلنامه انتظام اجتماعی. ۱۳۹۴؛ ۸ (۲): ۵۵-۳۵.

۴-قلندری م، احمد موسوی س م. بررسی عوامل قاچاق سوخت و راهبردهای پیشگیری از آن. فصلنامه علمی - تخصصی دانش انتظامی. ۱۳۹۵؛ ۷ (۱۵): ۷۶-۹۷.

۵-۲-شاطریان م، گنجی پور م، اشنویی ا. تأثیر وضعیت اجتماعی اقتصادی مرزنشینان بر قاچاق کالا (مطالعه ی موردی: استانهای سیستان و بلوچستان، بوشهر و کردستان). پژوهش های جغرافیای انسانی. ۱۳۹۲؛ ۴۵ (۲): ۱۷۸-۱۵۷.

6-Popp A ,Calvin K ,Fujimori S ,Havlik P ,Humpenöder F ,Stehfest E ,et al .Global Environmental Change:(2017) 42 ;2017 . 345-331

۷-بهمن غلامی ب، حجت زینبوند مقدم ح، عموزاده م، شمس س. بررسی عوامل مؤثر بر گرایش به کجروی فرهنگی دانشجویان دختر و پسر. فصلنامه علمی - پژوهشی زن و جامعه. ۱۳۹۲؛ ۴ (۱): ۱۲۱-۱۰۱.

۸-طاللیان ح، الیاسوند ا. نقش پیشگیری وضعی در کاهش قاچاق کالا و ارز. کارگاه. ۱۳۹۳؛ ۸ (۲): ۵۱-۶۹.

۹- ایزدی ا، گودرزی ا ع، محمودی ر. عوامل و پیامدهای قاچاق کالاهای سلامت محور و راه کارهای پیشگیری از آن رویکرد نظرات نخبگان علمی استان فارس. فصلنامه علمی -تخصصی دانش انتظامی فارس. ۱۳۹۵؛ ۳(۹): ۲۴-۱.

۱۰-وطن پور ع. مروری بر عوامل سیاسی - اجتماعی مؤثر بر قاچاق کارگاه. ۱۳۸۶؛ ۱(۱): ۱۳۶-۱۲۲.

۱۱-بیابانی غ ح، باباپور م ر. قاچاق کالا، ابعاد آشکار و پنهان آن. کارگاه. ۱۳۹۰؛ ۲(۱۵): ۱۵۷-۱۲۵.

۱۲-برومند ص، شریف کاظمی ز. بررسی عملکرد دولت درباره قاچاق گندم در مرز ایران و عراق (۱۳۲۱-۱۳۰۴ ش). پژوهشنامه تاریخ اجتماعی و اقتصادی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی. ۱۳۹۵؛ ۵ (۱): ۱۴-۱.

۱۳-اسدی نوقایی ا ع، الحانی ف، پیروی ح. سلامت در سالمندان: یک مطالعه مروری. نشریه مرکز تحقیقات مراقبتهای پرستاری دانشگاه علوم پزشکی تهران (نشریه پرستاری ایران). ۱۳۹۱؛ ۲۵ (۷۵): ۷۱-۶۲.

۱۴-فروتن ا. ته لنجی یا شبه قاچاق و پیامدهای آن در استان بوشهر. فصلنامه علمی تخصصی دانش انتظامی بوشهر. ۱۳۹۴؛ ۲۰ (۶): ۳۹-۱۶.

۱۵- فصیحی ح ا. قاچاق دارو در ایران. اقتصاد پنهان. ۱۳۸۸؛ ۱۰ (۱۰): ۲۳-۱۸.

۱۶-رنجبریان ب، رشیدکابلی م، صناعی ع، حدادیان ع ر. تحلیل

ماهنامه تشخیص آزمایشگاهی را در فضای مجازی دنبال کنید:

 @Tashkhis_Magazine

 Tashkhis_Magazine

 www.tashkhis.com

 tashkhis magazine